

căci volutele, bucele și cercurile, sînt inegale ca dimensiuni iar mișcarea de desfășurare a vrejilor este inegală.

Ultimele două frontispicii, mult mai rău conservate, sînt sărace ca inspirație și mai puțin reușite ca armonie de culori; s-ar părea că miniaturistul își epuizase resursele. La frontispiciul III (pag. 4), fondul de aur este împărțit în romburi printr-un grilaj albastru reliefat cu alb, avînd la încrucișarea barelor un punct roșu, ca un rubin. În fiecare despărțitură se află cîte o floare cu patru petale în cruce¹, de diferite culori (verzi, castanii, albastre) conturate cu alb; adîncimea corolei este redată cu tonuri mai deschise de aceeași culoare². Florile sînt rînduite în șiruri oblice alternante: unul de flori verzi, altul de flori albastre. Cele din șirul 2 și 3 de la început au accente roșii, la care apoi artistul a renunțat. Aceleași flori decorează și cîmpul frontispiciului IV (fig. 5). Dacă forma lor amintește intrucîtva de cele din primele două frontispicii, așezarea lor în șiruri oblice ar corespunde celui de-al treilea. Se remarcă și aici inegalitatea de desen.

În afara chenarelor, frontispiciile sînt ornamentate cu accesorii fie vegetale, fie animale (păsări). Apar vrejii cărnoși din cîmpul central al frontispiciilor I și II cu flori mari de același tip sau bobite simple sau triple cu cîrcei de aur atîrnate pe tulpini grațios încovoiate. O decorație exterioară aparte prezintă frontispiciul III, în care se îmbină frunze amintind semipalmata, flori cruciforme, spini străpungînd bobite roșii. Prin accente de culoare, toate acestea capătă mult relief.

Inițialele de la începutul textului fiecărei evanghelii (κ, ς, η, θ) fac parte din ornamentarea obișnuită a tetraevanghelelor (fig. 6). Ele depășesc în înălțime o treime a textului, iar rîndurile scrise își adaptează lungimea după contururile literei. Numai primele două inițiale se armonizează ca motive frontispiciilor respective. Astfel ς și θ se întîlnesc destul de des în manuscrisele slavo-române mai ales în cele moldovenești³, pe cînd literele κ și η, folosind motivul florii cruciforme din frontispicii — iar prima și o pasăre —, se întîlnesc în ornamentica bizantină din sec. al XI—XIV și a celei slave din Balcani⁴. Pe același fond de aur sau desenate cu același metal, inițialele ornate folosesc culorile și tehnica frontispiciilor.

Alături de motivul vegetal, miniaturistul întrebunțează și motivul zoomorf (păsări) pentru care dovedește o pricepere deosebită. El își găsește aplicarea la frontispiciile I, II și IV și la litera ornată K. Doar frontispiciul III, mai sărac și cu ornamentație exterioară deosebită, nu prezintă acest motiv.

Cel mai bogat ornamentat este primul frontispiciu: la colțuri, două păsări mici cu aripi aurii, cu ciocul rotunjit, își ciugulesc fiecare cîte o ghiară ridicată în sus. Deasupra florii laterale, pe marginea exterioară a paginii, este pictat

¹ Floarea cruciformă se repetă la inițialele II și K; ea amintește crucile din teracotă smălțuită ce ornează la Cozia și la alte construcții contemporane, ferestrele sau cornișa la exterior.

² Acest element decorativ este răspîndit în manuscrisele bizantine din sec. al XIV-lea. (Kurt Weitzmann, *Die byzantinische Buchmalerei des IX. und X. Jahrhunderts*, Berlin, 1925, p. 16, fig. 13—15; p. 62, fig. 11; Vladimir Stasov, *L'ornement slave et oriental d'après les manuscrits anciens et modernes*, Sankt-Petersburg, 1864, pl. CXXII, 36; M. V. Șcepkina, *op. cit.*, 57).

³ Vezi în special *Repertoriul monumentelor și obiectelor de artă din timpul lui Ștefan cel Mare*, Ed. Academiei, 1958, fig. 394 și 396.

⁴ K. Weitzmann, *op. cit.*, p. 16, 62; V. Stasov, *op. cit.*, pl. CXXII Nr. 36; M. V. Șcepkina, *op. cit.*, p. 57.